

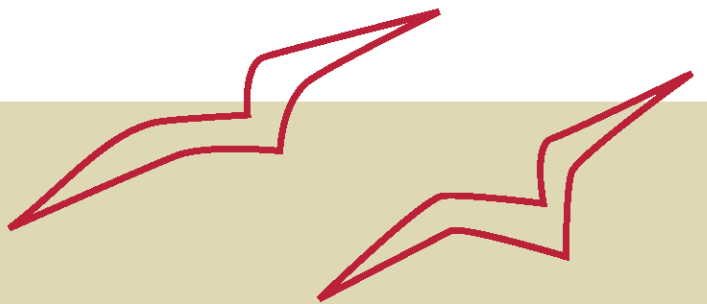
Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2008

MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit
Ilisimasaqarfik

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Imai

1. Siulequt.....	3
2. MIPI Inatsisartut ataatsimiinneranni.....	6
2.1 MIPI-p siunissaa.....	6
2.1 Inatsisartut 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnerat.....	9
2.2 MIPI-p siunissaa pillugu Naalakkersuisut suleqatigiissitaliaat.....	10
2.3 2008-mi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerat.....	11
3. 2008-mi suliarisimasat.....	13
3.1 Suliat naammassineqartut.....	13
3.2 Suliat ingerlanneqartut.....	14
3.3 MIPI Tusaat/Nyt.....	16
3.4 Atugassanik katersineq.....	16
3.5 Ilisimasat pigineqartut pillugit saaffiginnissutit.....	17
3.6 Paasiniaaqatigiinnerit, oqallinnerit ataatsimeersuarnerillu.....	17
3.7 Suleqatigiissitat il.il.....	19
3.8 Nittartagaq www.mipi.gl.....	19
4. Aaqqissugaanermi, ingerlatsinermi allaffissornikkullu killiffiit.....	21
4.1 Siulersuisut.....	21
4.2 Aaqqissugaaneq sulisoqarnerlu.....	21
4.3 Missingersuutit aningaasaqarnerlu.....	23
5. Aningaasanut inatsimmut 2010 siunnersuut.....	25
6. Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat.....	26
Bilag 1: MIPI-mik ilisarititsineq.....	28
Bilag 2: MIPI-p siulersuisui pillugit paasisitsissut.....	30
Bilag 3: MIPI tusagassiutini.....	31

1. Siulequt

MIPI pilersinneqarpoq 2004-mi januarip aallaqqaataani, ukiumullu nalunaarut una taamaasilluni MIPI-p tallimassaanik ukiumoortumik nalunaarusiaralugu. Ukiumoortumik nalunaarut MIPI-p siulersuisuinit Naalakkersuisunut tunniunneqartarpoq, Inatsisartut inatsisaat nr. 26, 18. december 2003-meersoq innersuussutigalugu, tassani allassimammat Ilisimasaqarfik ukiut tamaasa ukiumi qaangiuttumi pisimasut pillugit nalunaarusiortassasoq.

Ukiumut nalunaarusiami immikkoortumi siullermi siulersuisut MIPI-p siunissaanut tunngasumik siunnersuutaat saqqummiunneqarpoq, 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnermi aamma saqqummiunneqarsimasoq. Tassanilu saqqummiunneqarluni MIPI-mut tunngasumik inatsisip allangortinneqarnissaanik inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersut, Inatsisartunut ilaasortamit A sii C. Narup-imit Inuit Ataqatigiinneersumit, saqqummiunneqarluni. Siunnersuutip suliarinera suli naammassinngilaq, 2009-milu upernaakkut ataatsimiinnermi aappassaaneerutaasumik suliarineqassalluni. Siulersuisut 2006-imi inatsimmik allanguinissamik kissaateqarsimasut, siunnersuutip naammassillugu suliarineqarnissaa pisariaqartorujussuuartut isigaat. MIPI-mut tunngasumik siunnersuut, siunertamut tunngatillugu MIPI-mut attuumassuteqartumik inatsiseqartitsinerup aqqissuuteqqinneqarnissaanik aammalu aningaasaqarnermut sulisoqarnermullu sinaakkutaatinneqartut allangortinneqarnissaannik, siunertaqarpoq. Siunnersuutip 2009-mi upernaakkut ataatsimiinnermi, MIPI-p siunissaanut tunngatillugu Naalakkersuisut suleqatigiissitaliaata siunnersuutaa aallaavigalugu suliareqqinneqarnissaa siulersuisut qilanaaraat.

Ukiumut nalunaarusiami immikkoortut aappaanni MIPI-p 2008-mi suliniutigisimasai ersersinneqarput. Atorfimmi atugassarititaasut aqqqissuussaanermi isumaqatiginninniutigineqarnerannik patsiseqartumik ukiup affaani sulisumik amigaateqarnermik MIPI nalaataqarsimavoq. Ukioq aqqqissuussaanermi allanguinernik, Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussani sipaarniuteqarnissamik ilisimatitsissuteqarnermik, Inatsisartullu ataatsimiinnerini MIPI-mi allaffeqarfimmi siulersuisunilu suliaqarujussuarternermi, aalassassimaarfiusimavoq. Taamaakkaluartorli MIPI-mi sulianik, inuiaqatigiinni oqallinnernik pilersitsisunik, meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut iliutsini aalajangersimasuni atorneqarsimasunik, saqqummiussineqartarsimavoq. Tamakkulu saniatigut meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik MIPI-p ilisimasaanik noqqaasoqartarnera ingerlaannarsimalluni. Tamakku tunngavigalugit oqarsinnaavugut MIPI ilisimasanik, inuiaqatigiinni atorfissaqartinneqarlutillu pilerigineqartunik tunniussuisuusoq. 2008-mi

aamma MIPI nunani avannarlerni, nunat tamat akornanni nunatsinnilu ataatsimiinnernut peqataasarsimavoq, ingerlatallu annertuut naammassisimallugit nutaanillu ingerlanniakkanik aallartitsisarsimalluni.

Immikkoortut pingajuanni MIPI-p aningaasaqarnera, ingerlatsinera aqqissuussaanelu nalilersuiffineqarput. 2008-mi MIPI-mut aningaasaliissutigineqartut 1,2 mill. koruuniupput. Tamatumalu saniatigut 100.000 koruunit avataanit aningaasaliissuteqartitsineq atorlugu pissarsiarineqarsimallutik. Aningaasartuutissanut missingjuusiani akissarsianiit ingerlatsinermut aningaasartuutit saqqummersitsisarnerillu matuniarneqartussaapput.

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaannut oqaaseqaatit malillugit ukiumut nalunaarummi ukiumut tulliuuttumut aningaasanut inatsisip kingunerisinnaasassai paasi-neqarsinnaasussaapput. Ukiumut nalunaarutip immikkoortuisa sisamaanni takuneqarsinnaavoq siulersuisut inassuteqaatigigaat, MIPI-p siunissaa pillugu siunnersuut piviusunngortinneqassasoq MIPI-llu aningaasalersugaaneranut sinaakkutaasut tamatumunnga naleqqussarneqarlutik. Inatsilli allannngortinneqassanersoq aammalu allannguneq tamanna qaqugu atuutilissanersoq apeqqutaatinnagu maannakkut pisariaqartinneqalereersunik annikitsutigut allanngunerit naammassineqarsinnaapput. Tamatumani pineqarluni MIPI-mi atorfiup aappaa pisortatut atorfitut inissittariaqarnera, allaffimmilu fuldmægtigemik atorfinitsitsisariaqarneq ukiumut aningaasaliissutit qaffanneqarnerisigut. Tamakkua saniatigut siunnersuutigineqarpoq Namminersornerullutik Oqartussat *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat* aningaasaliissuteqassasut, suliaq tamanna ingerlaavartuummat assullu pingaaruteqartunik saqqummersitsinerulluni, aningaasaliissuteqarfigineqarnissarli apeqqutaasariaqanngikkaluarluni.

Ukiumut nalunaarusiap immikkoortuani kingullermi Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanut pigineqartut pillugit oqaaseqaatit ilaat saqqummiunneqarput, sammisassanillu ingerlanneqartariaqartunik siunnersuut. Oqaaseqaatit taakkua siulersuisut allattoqarfiullu sammisami suliaqarnermi misilittagaat tunngavigalugit oqaaseqaataapput.

2008-mi siulersusisut inuttaqartinneqarnerat allannguteqarsimavoq, allamik atorfittaarnermik peq-quteqartumik. Tassalu siulersuisut siunnersorti Karen D. Jensen, 2007-imiit 2008-mi aasaarnerata

tungaanut, Naalackersuisunut ilaasortamit isumaginninnermut tunngasut akisussaaffigisaqartuusu-
mit innersuussutigineqarluni ilaasortaasimasoq inuulluaqqusariaqarsimavaat. Siulersuisut sulisi-
manera pillugu matumuuna qutsavigerusuppaat.

2008-milu ilaasortaq nutaaq siulersuisunut inissinneqarpoq, tassaasoq Susie Marthin
Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmeersoq.

Siulersuisut sinnerlugit

Naaja Hjelholt Nathanielsen
Siulersuisut siulittaasuat

2. MIPI Inatsisartut ataatsimiinneranni

2.1 MIPI-p siunissaa

MIPI-p siunissaanut, 1. januar 2004-mi pilersinneqarneraniit misilittagarisimasani aallaaveqartumik, siunnersuut siulersuisut 2006-imi majimi saqqummiuppaat. Siulersuisut 2007-imi 2008-milu misilittagarisaasa siunnersuutip qanoq pingaaruteqartiginera erseqqissisiinnarpaat.

Peqatigitillugulu 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnermi MIPI-p inatsisitigut tunngavigisaa, oqaasertalersugaanermigut siulersuisut siunnersuutaannut assingoqisoq, pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut saqqummiunneqarpoq. Taamaammat siulersuisut siunnersuutip ukiumut nalunaarusiami matumani saqqummiuteqqinnissaa kissaatigaat. Siulersuisut siunnersuutaat tallimanik pingaarnerusunik immikkoortortaqarpoq.

1. MIPI-p pingaarnerutilugu suliassaa nassuiarneqassasoq tassaasoq meeqqat inuusuttullu pillugit inuiaqatigiinnut attuumassuteqartunik ilisimasani pilersitsinissaq paasissutissiissutiginnittarnissarlu.
2. MIPI nammineq immikkut ingerlasutut, suliffeqarfiit soorlu Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Groenlandica, Oqaasileriffik Nunattalu Allagaateqarfia naligalugit, inissisimasoq, Ilimmarfimmeeqataasoq. Naalackersuisoqarfimmut atasuunermi Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmut atasuuneq aalajangiusimaneqassasoq.
3. MIPI-p aaqqissuussaananut politikikkullu attaviitsuuneranut, ilisimasaqarfiup pisortaanik atorfinitsitsinikkut, erseqqissumik sinaakkusiineqassasoq siulersuisut toqqammavigalugu.
4. Ilisimasaqarfiup Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit inuiaqatigiinnut attuumassuteqartunik ilisimasani pilersitsinissamik paasissutissiissutiginnittarnissamillu anguniagaqarnerata anguneqarnissaa pillugu sulisut amerlineqassapput.
5. Tunngaviumik aningaasaliissuteqarfigineqartarnera annertusineqassasoq, avataanit aningaasaliissutinit isumalluuteqarpallaarunnaarnissaq anguneqarsinnaanngorlugu ilisimasaqarfiulli suliassanik naammassinnissinnaassuseqarneq pitsaanerulersillugu.

Siunnersuut piviusunngortinneqassappat, meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 26-p, 18. december 2003-mersup annikitsumik allannguuteqartinneqarnissaa pisariaqarpoq. Tamatumalu saniatigut MIPI-p sulisoqarnera aningaasaqarnikkullu atugarisai pitsannguiffigineqassallutik. Tamakkua Aningaasanut Inatsisikkut tunniunneqassapput maannakkullu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmi Ilaqutariinnermut Pinaveersaartitsineranut Aqutsisoqarfimmit ingerlatarineqarlutik.

Inatsimmi § 1 aamma 2 tamatumunngalu oqaaseqaatit naapertorlugit MIPI-p suliassarai 1) ilisimasat data-llu katersussallugit, 2) ilisimasat ilaatigut politikerinut ilisimatusartunullu apuuttassallugit, aammalu 3) paasissutissat assersuutigalugu ilisimatusartitsinikkut nalilersuinertigullu nutartissallugit inuillu tamatumunnga naleqquttut atassuteqartunngorlugit. Siulersuisut siunnersuutigaat, inatsiseqartitsineq aaqqissuunneqassasoq, "ilisimasanik pilersitsinermik" aammalu "ilisimasanik siaruarterineq" pillugit suliat salluutinneqarnerulersinneqarlutillu erseqqinnerusumik oqaasertalerneqassasut.

MIPI-p ilisimasanik pigineqareersunik katersuinini ingerlatiinnassavaa. Taamatut suliaqarneq MIPI-p sulinerani pisariaqartuuvoq, tamannalu aamma suliassaalluni pisortat aalajangiisartullu atorfissaqartillugu ugartugarisaat. Ilisimasanik katersuineramik suliaq pingaartumik MIPI-p aallartisarnerani pingaartuusimavoq. Kalaallini inuiaqatigiinni ullumikkut ilisimasanik (nutaanik) pilersitsinermik apuutisarnermilu pisariaqartitsineq erseqqillunillu annertusiartorpoq. Taamaattumik siulersuisut tgamarmiullutik inassutigaat MIPI-p siunissami Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut ilisimasaqarfittut, ilisimasanik pilersuisutut, siammerterisartut uppernarsaasersuisarfittullu nassuiarneqarnissaa.

MIPI-p aaqqissuusaanikkut ilusiligaanera erseqqarluttut sulinerami malunnarsimavoq, inatsisip oqaasertalersugaanera piviusunut naleqqukkunnaarsimammat. MIPI 2004-mi pilersinneqarmat sulisoq ataasiinnaasimavoq, ilisimasaqarfillu ullumi AC fuldmægtiginik marlunnik, bachelor-imik aataatsimik aammalu sungiusartunik sulisoqarluni. AC-tut sulisut ilaat ataaseq allattoqarfimmik pisortatut sulivoq siulersuisunullu attaveqartuulluni. Tamanna inatsimmi § 3, stk. 6-imut naapertuuppoq, tassani allassimammat siulersuisunut allattoqarfik sulisut ilaannit isumagineqassasoq. Taamatulli akisussaaffik MIPI-p sulisusaqartitaanerani erseqqissarneqanngilaq, ilisimasaqarfimmi pisortamut aningaasanik immikkoortitaqanngimmat. Tamatumuuna takuneqarsinnaavoq allattoqarfimmi pisortap akisussaassuseqarnera atorfittut inissitaanngitsoq. Naalackersuisoqarfik allaffissornikkut sulisoqarnermut naalackersuisoqarfiullu suliassaasa naammassineqarnissaannut akisussaassuseqartuuvoq. Tamatuma nassataraa, MIPI-p sulisuisa atorfinitsitaanermut malittarisassat atuuttuusut malillugillu taakkunannga illersugaallutik atorfeqartitaanissaat Naalackersuisoqarfiup qulakkiigassarimmagu, MIPI-llu aningaasanut inatsimmut il.il. tunngatillugu kissaatigisaanik saqqummiussinissamut akisussaasuulluni. MIPI-p ingerlanneqarneranut, ineriartorneranut sulineranullu akisussaaffik allattoqarfimmi sulisuusumik qanimut suleqatiginnittuni siulersuisuniippoq. Siulersuisut naatsorsuutigaat MIPI-p aqunneqarnermigut ilusiligaanera, MIPI-p ilisimasaqarfiup pisortaqarnissaanik taasilluni inatsip oqaasertaasa aaqqissuunneqarneratigut, erseqqissaatigineqassasoq.

Aningaasartuutissanik missingersuusionermut atatillugu MIPI-mut aningaasaliissutit Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfiup ataatsimoorussamik ingerlatsinermut kontoanut atasuupput, tassalu aningaasanut inatsimmi konto 30.30.01.

Pitsaanerpaajussagaluarpog MIPI namminerisaminik kontomik pingaarnermik peqartitaagaluarpog, sulisoqarnermut aningaasartuutitut, soorlu napparsimasoqarneranut, ineqartitsinermut meerartaarnermilu sulinggifteqarnernut, naammattunik aningaasassaqaqtitsisinnaasumik.

Ilimmarfimmi inissitaanera pitsaaqutit tuniluunnerannik annertunerusumik periarfissiissaq. Ullumikkummi MIPI suliffeqarfinnik arlaqartunik suleqateqareerpoq, Ilimmarfimmi inissitaasunik, taamatullu aamma MIPI saqqummersitai paasissutissaataalu atuartitsisunit ilinniartunillu atorpeqartarlutik. Siulersuisut tungaanniit qularutissaanngilaq Ilimmarfimmi inissitaanerup suleqatigiinneq nakussassassagaa, pingaartumik MIPI annertunerusumik ilisimasanik pilersitsisinnaanngorlugu ilisimasanillu pilersuisinnaanngorlugu ineriartortinneqarpat.

Siulersuisut MIPI aaqqissuussaannikkut – Ilisimatusarfiip aaqqissuussaananeranut atatinneqarani - namminersortuunissaanik tikkuaanerat MIPI-p atuartitsiviunnginneranik tunngaveqarpoq. Tassa imaappog MIPI Ilisimatusarfimmit allaanerusumik inatsisitigut tunngavissaqaqarnissani aammalu iliuusissanut ineriartornissamullu pilersaarutaanit allaanerusunik atorfissaqaqtitsivoq. Aaqqissuussaannermi meeqqanut inuusuttunullu tunngasut tamaasa imarisussaallugit mikisuusutut MIPI-p aamma atituumik piginnaasaqarnermik patajaassuseqarnermilu siulersuisut piffinnik arfineq-marluninngaanneersunit pigisarisaannik atorfissaqaqtitsivoq.

Kiisalu ilinniarluarsimasunut marlunnut ilinniarnertuumillu ikiorteqarnermut sulisussat maannakkut amerlassusiligaanerat meeqqat inuusuttullu taamak pingaartinneqareertigisut pillugit ilisimasanik nutaanik pilersitsinissamat, amigarpoq. MIPI-p ingerlatsinermut aningaasatigut ukiumut atugassai maannakut 400.000 koruunit missaaniissimasut, suliassamat taamaattumut aamma naammangillat.

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaata siulersuisut suliassippai piffissaq ungasinnerusoq isigalugu MIPI-p ineriartornissaanut najoqqutassanik aalajangersaasasut. Siulersuisut siunnersuutaat, matumani saqqummiunneqartoq, siunertarisamigut MIPI-p pilersinneqarnerani siunertaasut siulliit assigaat. MIPI-p inatsisitigut tunngavigisaanut oqaaseqaatini takuneqarsinnaavoq, MIPI siunissami Ilimmarfimmi inissinneqarsinnaasoq ilisimasanillu annertunerusumik pilersitsissalluni.

2.1 Inatsisartut 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnerat

Inatsisartunut ilaasortap Asii C. Narup-ip Inuit Ataqatigiinneersup 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnermi MIPI pillugu inatsisip 18. december 2003-meersup allanngortinneqarnissaanik siunnersuut Inatsisartunut aalajangiiffigisassanngorlugu saqqummiuppaa, tassani atuarneqarsinnalluni, MIPI-p suliassaasa pingaarnersarigaat ilisimasat piusut katersornissaat aaqqissuunnissaallu, meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik pilersitsissalluni paasissutissiissutigisarlugillu. Siunnersuut imatut iluseqarpoq:

” Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut; meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik inuiaqatigiinnut naleqquttu-nik/pisariaqartunik pilersitsisarnissaq ingerlatitseqqiisarnissarlu MIPI-mit sallersaatillugit suliassarineqaleqqullugit, aammalu MIPI Ilimmarfimmi suliffeqarfittut namminerisaminik ingerlatsisutut ilanngunneqarsinnaaqqullugu, kiisalu MIPI-mi pisortamik atorfinitsitinikkut MIPI-p aaqqissuussaanikkut politikikkullu arlaannaannulluunniit pituttorsimangitsumik ingerlatsinissaa paatsuugassaannigsumik tunngavissinneqaaqqullugu.“

Siunnersuut MIPI-p siulersuisuisa 2006-imi majimi MIPI-p siunissaa pillugu oqallisissiaanit tunngaveqarpoq.

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut siullermeerutaasumik suliarineqarpoq pingasunngornermi ulloq 14. maj 2008-mi. Naalakkersuisut inassutigisimavaat suleqatigiissitaliamik pilersitsineqassasoq MIPI-p siulersuisuinit allattoqarfianillu aammalu Ilaqutariinnermut Peqqissut-simullu Naalakkersuisoqarfimmit aammalu Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit inuttaqartinneqartumik. Suleqatigiissitaliornermi siunertarineqartoq tassaasimavoq MIPI-p atuuffiata siunertaatalu nassuiarneqarnissaa aammalu aaqqissuussaanermi MIPI-p suna inissisimaffigissaneraa. Suleqatigiissitaliat MIPI-p siunissaa pillugu erseqqissumik siunnersuusiusapput, Naalakkersuisunut ilaasortami aalajangiinissamut Ilaqutariinnermullu ataatsimiititaliap inassuteqarnissaanut tunngavissiiisussamik, 2008-mi ukiakkut ataatsimiinnissaq sioqqullugu.

2008-mi upernaakkut ataatsimiinnermi meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik, tamakkununga tunngasunik aalajangiinerni politikerinut ikiorsersuutaasussanik pilersitsinissap pingaaruteqarluinnarnera Siumup Atassutillu oqaatigaat. Partiilli Siumup Atassutillu siunnersuutigaat, siunnersuut ilusiminik iluseqartillugu itigartitsissutigineqassasoq, Inuit Ataqatigiilli,

Kattusseqatigiit Demokratillu Inatsisartunut ilaasortap Asii C. Naarup-ip siunnersuutaa taperseraat, MIPI-llu nammineq ingerlanerani politikikkullu attaviitsuunerani nakussassaasuusumik Ilimmarfimmi inissineqarnissaata pingaaruteqarnera erseqqissaatigalugu. Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Ilaqutariinneq pillugu ataatsimiititaliamut, 2008-mi ukiakkut ataatsimiinnermut isumaliutissiissutiminnik saqqummiussisinnanassaminnut suleqatigiissitaliaat oqallisissiaaniq tiguisissamut, ingerlateqqinneqarpoq.

2.2 MIPI-p siunissaa pillugu Naalackersuisut suleqatigiissitaliaat

MIPI-mut tunngatillugu, MIPI-p siunissami aaqquussuusaanissaa pillugu siunnersuusiornissaaq siunertaralugu Naalackersuisut suleqatigiissitaliaat julimi pilersinneqarpoq. Suleqatigiissitani ilaasortat ukuupput:

- MIPI-p siulersuisuinit: Anne Margrethe V. Jessen aammalu Naaja H. Nathanielsen,
- MIPI-p sulisuinit: Lona Lyngø,
- Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu

Naalackersuisoqarfimmit: Najaaraq Paniula

- Ilaqutariinnut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmit: Kirsten Olesen og Ellen Magnussen
- Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfimmit: Bodil K. Poulsen

Pisariaqartitsineq naapertorlugu sulianut tunngasunik ilisimannittut ilaatinneqarsinnaapput.

Suleqatigiissitat sulineranni siulittaasoqarneq allattoqarnerlu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmi inissinneqarsimavoq. Augustimi marloriarluni ataatsimiittoqarpoq. Suleqatigiissitat suliassaannut nassuiaammi pingaernerutillugu siunertaavoq suleqatigiissitat MIPI-p atuunera siunertaalu nassuiaasersussallugit peqatigitillugulu MIPI-p siunissami ilusiligaanissaa eqqartorlugu. Suliassanut nassuiaammi siunnerfigineqarpoq suleqatigiissitat oqallisissiaat Ilaqutariinnermut ataatsimiititaliap MIPI pillugu inatsisip allanngortinneqarnissaaniq Inatsisartunut aalajangiiffigisassanngorlugu siunnersuummik suliaqarneranut ilaassasoq. Suleqatigiissitaliaat oqallisissiaa septemberip aallartinnerani tunniunneqassaaq Ilaqutariinnermut ataatsimiititaliap oqallisissamik suliarinninnerani ilaasinnaaniassammat.

Suleqatigiissitat oqallisissiamik suliaqarnerat ulluni aalajangeriikkani ingerlanneqarsimavoq immikkut ittumik ataatsimiinnertaqanngitsumik. Suleqatigiissitani suleqatigiinneq ajornartorsiutitaqanngitsumik ingerlasimavoq, Naalackersuisunut Ilaqutariinnermullu

ataatsimiititaliamut oqallisissiap ilusilerneqarnera isumaqatigiinnikkut pisimalluni. Oqallisissiaq 2008-mi augustimi naammassineqarpoq.

2.3 2008-mi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerat

MIPI-p siunissaa pillugu oqaluuserisassap suliarineqarnera ukiakkut ataatsimiinnermi ulloq 4. november 2008 pivoq. Ilaqutariinnermut ataatsimiititaliap Naalakkersuisut MIPI-p siunissaa pillugu suleqatigiissitaliaannit oqallisissiaq ajoraluartumik kingusissumik tigusimavaat kiisalu isumaliutissiissutertik siusissumik suliarisimallugu. Taamaammallu isumaliutissiissutertik suleqatigiissitat oqallisissiaat ilaatinngagu suliarisimallugu inassuteqarlutillu inatsimmik allanguinissamik siunnersuut itigartitsissutigineqassasoq Naalakkersuisullu siunnersuutip naammassineqarnissaanik siunnersuummi siunertaralugu suleqatigiissitaliornissamik inassuteqaataat taperseqqiinnarsimallugu.

Tassalu Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissut inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut siulleg aallaavigalugu allassimavaat. Tamanna pingaartumik Demokratit IA-llu, Ilaqutariinnermut ataatsimiititaliap sooq suleqatigiissitap oqallisissiaanik tigusaqajaarsimanginnera apeqqusersimavaat piumasaqaatigalugulu Naalakkersuisunut ilaasortamut tatiginninnginneq taasissutigineqassasoq, suliat allat aamma pissutigalugit. Naalakkersuisunut ilaasortap akissutaa tassaasimavoq kukkusoqarsimasoq. Aammalu Naalakkersuisunut ilaasortap suleqatigiissitat oqallisissiaat itigartitsissutigalugu Naalakkersuisuninngaanniit siunnerfigineqarmat suleqatigiissitaliamik nutaamik pilersitsissallutik isumaginninnermut tunngatillugu ilisimatuussutsikkut misissuisarfissamik, MIPI-p akuuffigisassaanik socialforskningsinstitutimik pilersitsinissamik suliaqartussamik. Taamaammat nalunaarutaavoq aaliangiussutissat tamarmik utaqqisinnegassasut pilersaarutit inissinneqareerpata. Annertunerusumik paasissutissaqanngilaq qaqugu suleqatigiissitaliaq pilersinnegassasoq, imaluunniit qaqugu socialforskningsinstitut-imik naammassinnittoqassanersoq. Suli massakkumut (marts 2009) suleqatigiissitaliamik pilersitsisoqarnikuunngilaq imaluunniit nalunaaruteqartoqarani socialforskningsinstitut-imik pilersaarummik.

MIPI pillugu oqaluuserisassaq inerneraa naalakkersuisoq tunuarmat tatiginninnginnermut aaliangiinq peqqutaalluni, oqaluuserisassarlu upernaamut 2009 upernaakkut ataatsimiinnermut kinguartinneqarluni, Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap periarfissillugu isumaliuutissiissummik suliaqarnissaat suleqatigiissitaliap nalunaarusiaa aallaavigalugu. Oqaluuserisassaq taamaammat upernaakkut ataatsimiinnermi 2009-mi pissaaq erseqqissarneqarnissaanik inerneqarsinnaasumik.

Inatsisartut 2008-mi ukiakkut ataatsimeereerneranni Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap MIPI-p aqunneqarnerata qanittukkut ilusiliiffigineqarnissaanik, Naalakkersuisoqarfik MIPI-lu attaveqaqatigiittarnerat pitsanngorsarnissaanik, socialforskningsinstitut-ilu pillugu nassuiaateqarnissamik kissaateqarluni Naalakkersuisunut ilaasortaq allaffigaa. Naalakkersuisup Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaq allakkatigut akivaa decemberimi 2008-mi oqaatigalugulu attaveqaqatigiinneq pitsanngorsimasoq kiisalu aqunneqarnikkut ilusiliinissamik sulissuteqarlutik. Ullumikkut (marts 2009) suli aqunneqarnikkut iluseq erseqqissarneqanngilaq.

Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerata kingornatigut siulersuisut MIPI-p siunissaa pillugu Naalakkersuisut suleqaatigiissitaliaannit oqallisissiamut oqaaseqaatinik ilassuteqaatinillu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfik allaffigisimavaat.

3. 2008-mi suliarisimasat

Ukioq MIPI-mut allaffissornikkut assut suliassa qarfiusimavoq nuunnermik aaqqissuussaanikkullu allanngortiterinermik, sipaarutissanik ilimasaaruteqarsimanermik aammalu atorfirmik inuttaqanngitsumik inuttaliiniarnermik pissuteqartumik. Taamaakkaluartoq ukiup ingerlanerani MIPI saqqummiussanik pingasunik saqqummiussa qarfiusimavoq, taakkunannga marluk "Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat" pillugu nalunaarusianut ilassuteqaatit. Ukiumi 2008-mi MIPI-mi uppernarsiseqqinneqarsimavoq Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimatusarneq uppernarsaasersuinerillu assut atorfissaqartinneqartut.

MIPI-p saqqummersitaasa nutaat atornerisa saniatigut MIPI-p Kalaallit Nunaanni meeqqat inuututtullu pillugit ilisimasanik nalunngisaqarnera piumaneqartuarsinnarsimavoq. Ilisimasat pigineqartut pillugit MIPI-mut saaffiginnissutit amerlassutsimikkut ukiunut siusinnerusunut naleqqiussinermi allannguuteqanngitsut erseqqilluinnarpoq. Aammattaarlu MIPI-mi sulisut akuttunngitsunik qaaqquneqartarput saqqummiussinissanut atuartitsinissanulluunniit, taamatullu aamma MIPI nammineq tamanut ammasunik matoqqasunillu ilisimasanik siaruarterinermik aaqqissuussisarlu. Tamakkulu saniatigut MIPI-mi sulisut suleqatigiissitani arlaqartuni, malinnaasuni il.il. ilisimasaminnik tunniussa qartarlutik.

Tamakkua tunngavigalugit siulersuisut paasisinnaavaat, ilisimasanik, inuiaqatigiinnut attuumassuteqartut pillugit ilisimasanik, MIPI tunniussuisartoq.

3.1 Suliat naammassineqartut

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2007-2008" "Meeqqat inuusuttullu atugarissaartut" pillugit sammisaqarnermik ilaqartoq.

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2007-2008," 2008-mi marsi qaammataagaa saqqummersinneqarput. Tusagassiuutinik ataatsimiititsineqarpoq, tamatumunnga aamma sulianik ilisimasaqartut politikerillu qaaqquneqarlutik. KNR-ip – Kalaallit Nunaata Radioa-ta ullaakkorsiutaata Iterluarnaap saqqummersitaq sammivaa, imarisaanullu tunngasumik aallakaatitsilluni. Tamatuma saniatigut radioavisi sammineqartup imarisaa pillugu ilanngussa qarpoq, ilanngussami sammineqarluni, Kalaallit Nunaanni meeqqat affaat soq atugarliortuunersut. Saqqummersitamili sammisaqarfittaani meeqqat inuusuttullu atugarissaartut

sammineqarlutik, pissutsit meeqqanut inuusuttunullu atugarissaartitsisuusut nassuiarsinnaajumallugit.

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat"

Atuagaaraq nalunaarutini eqikkaanernik inassuteqaatinillu pingaarnernik imaqartoq augustimi saqqummersinneqarpoq. Saqqummersitaq taanna Inatsisartuni ilaasortanut kommunini politikernut, nunaqarfinni siulersuisut ilanngullugit, kommunenut, tamanut ammasumik saaffiginnittarfinnut, atuarfinnut il.il. agguanneqarpoq. Atuagaaraq pillugu radioavisi ilanngussaqqarpoq.

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat – Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat pillugu nalunaarusiat 1-ip, 2-p aamma 3-p eqikkarnerat kiisalu inassuteqaataat"

Nalunaarusiat pingasuusut tamarmik eqikkaarneqarneri saqqumiussinermi tassani, septemperi qaammataagaa tusagassiutitigut sammineqanngitsumik, ataatsimoortillugit katersorneqarput. Saqqummiussaq taanna MIPI attaveqarfigisartagaanut, tamatumani aamma Inatsisartunut ilaasortanut, Naalakkersuisunut kommunerujussuarnilu sisamaasuni ikaarsaariarnermi Ataatsimiititaliani ilaasortanut agguanneqarpoq.

Saqqummersitat tamarmik www.mipi.gl-mit aaneqarsinnaapput.

3.2 Suliat ingerlanneqartut

Meeqqat pineqaatissinneqarsimasunik angajoqqaallit

Misiligummik ingerlataq taanna kisitsisitigut, meeqqat qanoq amerlatigisut angajoqqaamik pisuutinneqarnerannik pineqaatissinneqarnerannillu misigisaqarsimanersut takutitsisumik, misissuineruvoq. Ingerlatap takutippaa meeqqat 1248 angajoqqaamik pineqaatissinneqarnerannik nalaaqarsimasut. Angajoqqaat eqqartuussivimmi pisuutinneqaraangata immaqalu pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiitinneqarlutik, angajoqqaaginnaanngitsut, aammali meeraat, tamatuminga sunnerneqarlutillu tamatuma nassatarisaanik misigisaqartarput. Ingerlatami tamatumani annikinnerusumik ingerlataq pineqarpoq, annertunerusumik misissuiffigineqarnissaanik pisariaqartisinermik innersuussisoq, tamanna Kalaallit Nunaanni ilisimasaqarfigineqarpiangimmat.

Inooqataanikkut assigiinngitsunik atugaqarneq aallaavigalugu Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu peqqissusiat (suliamut taaguutigitaq)

Ingerlatami pineqarpoq inooqataanermit peqqissutsikkut assigiinngitsunik atugaqarneq immikkut pingaartillugit meeqqat inuusuttullu illoqarfinni nunaqarfinnilu suliarlu ingerlanneqarluni Inuuneritta suleqatigalugu. Ingerlatami peqqissutsimut atatillugu marlunnik tikkuaaniarneqarpoq, tassalu akisussaasuseq periarfissaqarnerlu. Meeqqat peqqissusiannut tunngatillugu kommuniit akisussaassutsimik pigisaqarput, taamatullu aamma peqqissutsimi peqqilluni inuusinnaanermut periarfissaqarneq pineqarluni.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisinik paasissutissat

MIPI-p ukioq allortarlugu "*Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisinik paasissutissat*" saqqummersittarpaa. Saqqummersitsinermit kalaallit meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisinik paasissutissat pigineqartut takuneqarsinnaasarput tamanullu tunngatillugu kisitsinik paasissutissanik immikkut naleqqutsitanik ilassutitaqartinneqarlutik. 2009-mi saqqummersitaq pingaarnerusortaanik nutarterinerup annertunerusungortitsinerullu saniatigut meeqqat inuusuttullu kultureqarnermut timersornermullu tunngasutigut sammisartagaasa sammineqarnerannik imaqassaaq. Kisitsisitigut paasissusissat siusinnerusukkut pisarnertut akeqanngitsumik agguanneqassapput. Taamatullu iliorneqassalluni paasissutissat siaruarluarnissaat qulakkeerniarlugu aammalu sulisoqarneq eqqarsaatigalugu MIPI tuniniaanermik ingerlatsisinnaangimmat.

Persuttaasarneq meeqqallu (suliamut taaguutigitaq)

Kalaallit Nunaanni misissuinerit arlaqartut takutippaat annersaasarneq Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutaasoq. Innuttaasut akornanni 2005-imiit 2007-imut misissuinerup takutippa innuttaasut inersimasut 59%-ii inuunerminni persuttaanermik assigiinngitsutigut nalaataqarsimasut (Bjerregaard 2008). Misissuinerup allap takutippaa arnat sisamaagaangata ataaseq persuttarneqarsimasuusartoq, angutillu 25-iuppata ataaseq annersarneqarsimasuusarluni (Bjerregaard 2004). Tassalu imaappoq Kalaallit Nunaanni meerarpaaluit persuttaanermut isiginnaartuusarsimanissaat ilimanartoq, taamatullu arlaqartut nammineq persuttarneqarsimassallutik. Meerarli ajortumik sunnertissaguni nammineq persuttarneqarsimasariaqanngilaq. Assersuutigalugu angajoqqaami persuttaanneranni najuulluni takusaqaruni tusaasaqarunilu meqqamut tamanna annertuumik sunniuteqartussaavoq, meeqqap nammineq persuttarneqarneratuulli. Nunat tamat akornanni misissuinerit takutissimavaat

ilaqutariinni persuttaasarneq meeqqamut ajoqutaasarteq meeqqallu kingusinnerusukkut kamajasutut naleqqutinngitsumillu pissuseqalerluni kingunerlutsisisinnaanera annertusisarluni.

Persuttaaneq meeqqallu pillugit ingerlatami annertuumik nalunaarusiorneqassaaq, persuttaanermut meeqqanullu attuumassuteqartut arlaqartut qulaajarneqassallutik. Ingerlanniagaq piviusunngortinneqassappat tapiiffiqineqarnissaq pisariaqarpoq, tamanna MIPI-p aningaasartuutissaanut missingissersuusiaani aningaasassaqaartinneqanngimmat.

3.3 MIPI Tusaat/Nyt

MIPI-p nutaarsiassaqaqtitsivia Tusaat/Nyt siullerpaamik saqqummerpoq 2006-imi novemberimi. Nutaarsiassaqaqtitsivik 2008-mi arfinileriarluni saqqummersinneqarpoq, taakkunannga marluk immikkut ittumik saqqummersitaallutik. Sammineqartut sumiginnagaaneq pillugu paasisitsiniaanermut ataatsimiinnernit il.il. inassuteqaatinut siammasissuseqarput. Naliginnaasumik nutaarsiassaqaqtitsivimmi MIPI-p suliai pillugit nutaarsiassat, meeqqat inuusuttullu pillugit pissutsit piviusut saqqummiunneqartarput aammalu soqutigisaqarfiup iluani ilanngussat. 2008-mi nutaarsiassaqaqtitsivik nutaamik isikkoqalersimavoq 170-illu sinnerlugit amerlassuseqartunut nassiunneqartarluni. Soqutiginnittut nutaarsiassaqaqfimmuut ilaasortat allassimaffiannut ilanngunnarlutik mail-ikkut uunga nalunaarsinnaapput: mipi-tusaat@qh.gl nutaarsiassallu tamarmik atuarneqarsinnaallutik www.mipi.gl aqutigalugu.

3.4 Atugassanik katersineq

Meeqqanut inuusuttunullu attuumassuteqartunik paasissutissanik MIPI katersisarloq bibiloteksdatabasemi nalunaarsorneqartunik Nunatta Atuagaateqarfiani systemimi ataatsimoorussamut atasumik. Peqatigitillugulu katersat sapinngisamik amerlasuut MIPI-p nittartagaani pissarsiarineqarsinnaasuutinniartarpei. MIPI-p nalunaarsukkanik katersaatai 2008-p naanerani katillutik qulequttat 779-iupput. 2008-p ingerlanerani qulequttat nutaat 110 missigisaat ilanngunneqarsimallutik. Katersat MIPI-p katersugarisai assigiinngiijaartorujussuupput, pingaartinneqarlutilli Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik tamanut takusassiarlugit saqqummersinneqanngitsut katersorneqarnissaat. Assersuutigalugu ingerlatanit pisortanit pigineqanngitsunit ukiumoortumik nalunaarusiat.

Nunatta Atuagaateqarfiata MIPI katersugaataanik nalunaarsuinerani MIPI-mut annertuumik suliatigut oqilisaataallunilu peqatigitillugu nalunaarsuinerup pitsaassuseqarneranik qulakkeerutaavoq.

Taamaasilluni MIPI-p suliaa tassaanerulerluni ilaatigut kommuneni paasissutissanik attuumassuteqartunik MIPI-p katersaanut ilaasariaqartunik taamaasillunilu allanit iluaqutigineqarsinnaasussanik peqarneranik qinaasineq.

3.5 Ilisimasat pigineqartut pillugit saaffiginnissutit

MIPI ilisimasat pigineqartut pillugit 51-eriarluni 2008-mi saaffigineqarsimavoq. 2005, 2006 aammalu 2007-imi saaffiginnissutit amerlassusaannut naapertuupput ukiuni taakkunani 46-t, 54-it aammalu 52-it saaffiginnissuteqarsimallutik.

Saaffiginnissutini eqqartukkanut pineqartunut ilaapput sumiginnagaaneq, kinguaassiuutitigut atornerluineq, meeqqat pillugit isumaqatigiissutip atuutsinneqarnera siaruarterneqarneralu, meeqqat inissitaasut aammalu meeqqat il.il. pillugit nassuiaatit. Saaffiginnissutit ilaat ilinniartunit ilinniartit-sisunillu, meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarnerorusuttunit, imaluunniit sulianut assigisaan- nullu tunngatillugu isumassarsiortunit pisuupput. 2008-mi pingaartumik sammineqarsimallutik kinguaassiuutitigut atornerluisarnermik pitsaaliuineq kinguaassiuutitigullu atornerluisarneq pillugu misissuinerit. Saaffiginnissutit matuma qulaali pineqartut saniatigut, tusagassiortunit inooqatigiinnermi pissutsit pillugit tamakkualu meeqqanut inuusuttunullu sunniutaat pillugit saaffiginnissutaapput. Aammalu atorfilinnit politikerinillu aamma saaffiginnittoqartarluni. Saaffiginnissutit nunatsinneertuullutillu nunanit allaneersuupput.

Soorlu siusinnerusukkut ukiumoortumik nalunaarutini pisarsimasoq MIPI-p paaseqqissimavaa Ka-laallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat pigineqartut pisariaqartitsinermut sanillius-sinermi naammanngilluinnartut. Taamaattumik saaffiginnissutit amerlasuutitigut annikitsuinnartigut akineqarsinnaasarsimapput. Taamaattumik meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut annertunerusumik ilisimatusarnissaq misissuisarnissallu annertuumik pisariaqartinneqarput. Pingaartumik nalunaarusiat assigiinngitsut atuakkallu saqqummersinneqarnerisa kingornisigut MIPI-mi sulisut malugisarsimavaat assersutigalugu kisitsisitigut paasissutissat pitsaaliuinermilu suliniutit assigiinngitsut pillugit apeqquteqaatit amerliartuinnavissut.

3.6 Paasiniaaqatigiinnerit, oqallinnerit ataatsimeersuarnerillu

Ilisimasat siaruarterniarlugit aammalu katersorniarlugit ataatsimiinnerni, paasiniaaqatigiinnerni MIPI peqataasarpoq tamanullu ammasunik ataatsimiinnernik il.il. aaqquussisarluni

MIPI 2008-mi ataatsimmiinnerpaalussuarnilu peqataasarsimavoq, ilisimasanik katersineq salliuinneqarsimammat.

Aaqqissuutaq	Aaqqissuussisoq	Ulloq sumifillu	MIPI-p saqqummiussaani sammineqartoq
Ilisimatusarfimmi atuartsineq	Isumaginninnermi institutti	30. januar, Nuuk	MIPI-p ingerlatai: periutsimik atuineq il.il.
Grønlands Medicinsk Selskab, DIH	Gert Mulvad	29. april, Nuuk	Kalaallit Nunaanni Meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsinik paasissutissat 2007-2008
Kalaallit inuuniarnikkut ajornartorsiuteqartut – inooqataalernermit aqquutit	Kalaallit inuuniarnikkut ajornartorsiuteqartut – inooqataalernermit aqquutit	29.-30. april, København	Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaanni pillugit saqqummiussa – allaatigisat katersat
NFBO – ataatsimiinneq	Nordisk Forening mot Barnemishandling og omsorgssvig	18.-21. maj, Reykjavik Island	(Nalinginnaasumik eqimattakkuutaani suleqataaneq)
Ilaqutariit nukittuut – ataatsimiinneq	Ilaqutariinnermut Peqqinnissamullu Naalakkersuisoqarfik	4.-6. juni, Sisimiut	Meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsistigut paasissutissat sammisartalik 2007- 2008 aamma aanngajaarnitut pillugit ilisimasat
Nunani kitaani avannarlarni Ministerrådenit tikeraarteqarneq	Inatsisartut allattoqarfiat, Namminersornullutik Oqartussat	24. juni, Nuuk	MIPI-mi siulittaasoq sulisorlu MIPI pillugu saqqummiussipput
ICASS VI – ataatsimiinneq	IASSA – International Arctic Social Scientists Association	22.-26. august, Nuuk	MIPI ataatsimiittivoq: Children and Youth: social research. Ataatsimiinnermut saqqunniussisut ingerlatamilu pisortaq peqataapput
Angajoqqaarsiat ataatsimiinnerat	Angajoqqaarsiat peqatigiiffiat immikk. Nuuk	8.-9. september, Nuuk	MIPI peqataasutut qaaqqusaavoq
Nanu Børn – event	Nanu Børn-imik Aaqqissuussineq	25. oktober, Nuuk	MIPI atortussanik saqqummiussiveqarluni peqataavoq
2008-mi suna sunniuteqarpa?	SFI Campbell	12. november, København	(Nalinginnaasumik peqataaneq)

MIPI meqqat inusuttullu pillugit sulianut tunngasunik Nuummi Meeqqanik Inuusuttunillu sullissisunut tamanut ammasumik Oqalliffimmik ingerlatsinera suli ingerlavoq. Inuit Nuummi suliffeqarfanni assigiinngitsorpassuarni allaffissornikkut suliaqarnikkulluunniit meeqqanik inuusuttunillu sammisaqartuusut peqataasuupput. Oqalliffimmi ataatsimiittarnerni peqataasartut immikulluunniit aggersakkat sammisanut attuumassuteqartunik saqqummiussisarput, malitsigitillugulu peqataasut

saqummiunneqartut oqalliserisarlugit. 2008-mi marloriaannarluni ataatsimiinneqarsimavoq allanik nukinginnartunik suliaasaqarnermik allaffeqarfiullu nutserneranik patsiseqartumik. Sammineqartut tassaasimapput "Meeqqat aliasuttut" Aviaja R. Pedersen aallarniisoqarlugu, aammalu Nanu-mi meeqqat sulinerat pillugu, Krissie Winberg aallarniisoralugu. Taakkua assigiinngitsunillu suliaqartuusut ataatsimeeqatigiittarneri allat, oqallinnernik peqataasullu attaveqarfigilernerinik aammalu assigiinngitsunik ilinniagaqartuusunit, sulinermi nalinginnaasumik sulialluunniit aqutigalugit attaveqarfiginngisaraluanit immersoqatiginnittarnernik inerititaqartarsimapput.

3.7 Suleqatigiissitat il.il.

MIPI ukunani ilaasortaavoq:

- Inuusuttut Akisunnerannut, inuusuttunut radiomut nittartakkamullu, tunuliaqutaasut
- Inuuneritta – inuiaqatigiit peqqissuunissaannut aqqissuussinermut malinnaasut
- "Kalaallit Nunaanni meeqqat" pillugit misissuineq – malinnaasut
- Persuttaasarneq, pinngitsaaliisarnerit, kinguassiuutitigut innarliisarneq akiniuiarneq pillugit inuiaqatigiinni iliuusissat – suleqatigiissitat
- Innarluutilinnut siunnersuisarfik ilisimasaqarfillu – suleqatigiissitat
- Ilaqutariinnut naartusunut siusissukkut suliniuteqarneq – malinnaasut

"Persuttaasarneq, pinngitsaaliisarnerit kinguassiuutitigullu innarliisarneq" pillugit suleqatigiissitat, "Kalaallit Nunaanni meeqqat" pillugu misissuineranut malinnaasut oktoberimi kingullermik ataatsimiissimapput.

3.8 Nittartagaq www.mipi.gl

MIPI-p nittartagaa Namminersornerullutik Oqartussat nittartagaanut atasumik inissisimavoq. 2007-imi Namminersornerullutik Oqartussat nittartakkamik nutaamik pisipput. Tamatumunnga atatillugu MIPI nittartakkap taassuma iluani nittartakkamik immikkoortumik pisimavoq, nittartakkamut nutaamut tunngatillugu kissaatigisanut naleqqussagaasumik. Nittartagaq taanna aprili qaammataagaa nutaamik isikkoqarluni aappaluttumillu qalipaateqarluni ingerlalerpoq. Nittartakkamik atuisartut naammagittartariaqarsimapput nittartakkamit nutaanngitsumiit nutaamut allannguinerup nittartakkamit pissarsiarineqarsinnaasut amerlasuut aaneqarsinnaajunnaarsimammata. Sulisuusup ilinniarnertuullu ikiortaasup 60 tiimit missigisaat iluarsiniarnermut atuisunullu atoruminarninngortinniarlugu paatsuungananginnerulersinniarnernut atorsimavaat.

Niitartakkap tuluttoortaa novemberi qaammataagaa atulersinneqarpoq. Tuluttoornera kalaallisoortumit qallunaatoortumillu allaaneruvoq, atortussat tuluttoortuinnaat aaneqarsinnaammata. MIPI-p tuluttut oqaaseqartunut attaveqarnissaq pingaartissimavaa, pingaartumik ilisimasanik Inuiaqatigiinik Inunnik taartigeeqateqartarnissaq salliutillugu. MIPI aamma tusagassiortunit tuluttut oqaaseqartunit ukiumut marlussoriarluni attaveqarfigineqartarsimavoq, nittartakkallu tuluttoortortaa atortussat tuluttoortut pissarsiarineqarsinnaasut ingerlateqqinnissaannut iluaqutaasimalluni.

4. Aaqqissugaanermi, ingerlatsinermi allaffissornikkullu killiffiit.

4.1 Siulersuisut

2008-mi MIPI-mi nutaamik siulersuisunut ilaasortamik ivertittoqarpoq, Karen D. Jensen Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmi atorfimminit soraarmat. Immikkoortortami pisortamit Susie Marthin-imit Ilaqutariinnermut peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmeersoq ilaasortanngorpoq.

Siulersuisut maannakkut inuttalersugaanerat bilag 2-mi takunegarsinnaavoq.

4.2 Aaqqissugaaneq sulisoqarnerlu

2008-mi majimi MIPI Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinemullu Aqutsisoqarfiup ilaanik aammalu Na-
ligiissitaanermut Ataatsimiititaliamik peqateqarluni Hans Egedep aqputaa 5-imut nuuppoq.
Inatsimmi § 6-imut oqaaseqaatit naapertorlugit Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersui-
soqarfiup MIPI-llu sulisuisa akornanni attaveqartarneq sulianik ingerlatsisumut tunniussinnaavaa.
Naalackersuisoqarfimmi pisortaasup ukiumut 2008-mut Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinemullu
Aqutsisoqarfimmi pisortaagallartoq attaveqaatit toqqarpaa. Aningaasaqarnermik ingerlatsineq
aamma Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmi Peqqinnissaqarfiup
Naatsorsuuserinnermut immikkoortortaanut inissineqarpoq aqutsisoqarfiup naatsorsuutai
ataatsimoortilerniarlugit.

Naalackersuisoqarfiup suliassarisaanut tunngatillugu naalackersuisoqarfiup pisortaata Susie
Marthin MIPI-p allatoqarfianut siulersuisuinullu attaveqaatit toqqarsimavaa.

Namminersornerullutik Oqartussat aaqqissuussaananeranni ingerlariaatsip pisariillisaavigine-
qarneranik ingerlanneqarsimasup nassatarisimavaa piffissap ilaani piffissap suliffiusup nukinnillu
atuineq aaqqissuussaananermi sinaakkutinut nutaanut naleqqussarnermut atorneqarsimanerat.
Pingaartumik naatsorsuuserinerup nuunneqarnera piffisamik nukinnillu annertuumik
atuiffiusimavoq.

MIPI ilinniarluarsimasumik ataatsimik sulisoqartitaareerluni 2006-imi marlunnik sulisoqartita-
lermalli ilinniarluarsimasunik marlunnik ulloq naallugu sulisartunik sulisoqarsimavoq, taamatullu
ilisimasaqarfiup ingerlatsinermut aningaasaliissutit iluanni bachelor-itut ilinniarsimasumik sapaatip
akunneranut 20 tiimini atorfeqartitsisimavoq. Tamakkulu saniatigut ilisimasaqarfimmi pikkorissar-

tumik aamma sulisoqarsimavoq, Taamaasilluni MIPI ilinniartut ilinniarnermi pisinnaasatigut ineriartortitaanerannut ilapittuutaasimalluni. Suliassat aalajangersimasut, assersuutigalugu nittartakkap pisariaqartumik imarisamigut nutarterneqartarnera maanna ingerlanneqalersimapput aammalu suliffeqarfimmi sulianut tunngasutigut siunnersoqatigiittarneq pinngitsoorneqarsinnaajunnaarsimalluni. Tamatumalu saniatigut sulisut amerlineqarnerat meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat assigiinngitsut amerlanerusut sukumiinerusumik sammineqarsinnaaneranut aammalu ilisimasat annertunerusumik siaruarternissaannut periarfissiisimavoq.

Ilinniarnertuutullu sulisorisat, aappaa pisortatut inissisimalluni marluusut, ilinniarnertuutullu ikiortip, ingerlatsinermi aammalu ineriartortitsinermit suliassat, ingerlatanik aqutsineq, MIPI-llu siulersuisuiniq allattoqarfittut sullissinera aammalu naliginnaasumik allaffissornermi suliassat suullu allaffimmi suliassaasinnaasut isumagisaraat. Taamaammallu ilisimasat pillugit suliassat tamakkiisumik piffissaqarfigineqanngilluinnarlutik, suliffeqarfimmi naatsorsuinerit takutissimavaat allaffimmi fuldmægtigimik ataatsimik paasissutissiisartumillu suliaqartussamik atorfinitsitsisoqarsinnaagaluartoq.

Sulisorisat taaneqartut sanitigut MIPI siunnersortinik avataaneersunik atuisarpoq. Ilaatigut 2008-mi aalajangersimasumik nutserisumik naqitassanillu ilusilersuisartumik sulisoqarsimavoq.

MIPI-p nammineq ingerlatai oqaatsit marluiit atorlugit saqqummersinneqartarput. Taamaattumik nutserisumik suliaqartitsisoqartuurtarpoq, allattoqarfimmi nutsikkat pitsaasuunissaat qulakkeerniarlugu nukippassuit atorneqartarlutik. Nutserinerit MIPI-p nammineq aningaasalersugassarai, MIPI Namminersornerullutik Oqartussat nutserisoqarfiata sullitassaatur politikikkut salliutinneqanngimmat.

MIPI-mi pisortatut sulisoq 2007-mi erninerminut atatillugu sulingiffeqarsimavoq 2008-mi februarimi erninerminut atatillugu sulingiffeqarnerup naanissaata tungaanut. Tamatumalu kingornaq pisortatut sulisoq 1. april killigalugu suliunnaarsimaavoq. Ajorluartumillu tassunga taartaasoq 13. oktoberimi aatsaat atorfinitsinneqarluni, siulersuisut aqutsisoqarnerup ersarinnerusumik malunnaateqartinneqarnissaanik kissaateqarnerata Namminersornerullutik Oqartussanut isumaqatigiinngissutigineqarnera pissutaalluni. Tassalu taamaasilluni MIPI ukiup affaani sulisumik amigaateqarsimavoq, tamannalu MIPI-p allattoqarfiata suliarsinnaasaanik killilersuineqartariaqarneranik kinguneqarsimalluni. Allaffissornerit suliaqarneq suliassanit nanertuutaanerpaasimavoq. Tamannalu ilaatigut ingerlanniakkanik nutaanik aallartitsinissat nutaanik sulisortaanissap tungaanut kinguartinne-

qartariaqarsimallutik. Atorfimmut inuttaqanngitsumut atorfinitsitsineq nutaanik ingerlanniakkanik aallartitsisinnaanermut periarfissiisimavoq.

MIPI-p iliuusissanik aaqqissuussinerani sulisut ataavartumik qaffasissumik sulianut aaqissuussaanermilu ilisimasaqarnissaat pisinnaassuseqarnissaallu qulakkeerniarlugu pisinnaasanik ineriartortitsineq ilinniaqqinnerlu pingaartuupput. Taammaatumillu ilinniarluarsiasoq pisortatut sulisoq pisortamut ilinniarnermik Nuummi ingerlatsivoq, Århus Købmandsskole-anut atasumik pisortanut atuarfimmit neqeroorutigineqarmik. Sulisup aappaata ingerlatsivimmi aamma tassani ingerlatanik aqutsinermik ilinniarnini naammassisimavaa.

Ilanngunneqassaarlu MIPI-p ilinniarnertuumik ikiortimik atorfinitsitsineq nunami pisinnaasatigut ineriartortitsineq eqqarsaatigalugu pingaartilluinnarmagu, suliassallu arlaqartut ilinniarnertuumik ikiorteqarnikkut naammassineqarsinnaallutik.

4.3 Missingersuutit aningaasaqarnerlu

Namminersornerullutik Oqartussat 2008-mi sammisaqarfinni arlaqartuni sipaarniuteqarsimavoq. Pisariaqartumik sipaarniutit pissutigalugit, ingerlatsinermi aningaasaliissutinit 25% angullugu sipaarniuteqarnissamik MIPI-p siulersuisui ilisimatinneqarput. Tamannali politikikkut pinngitsoortinneqarpoq, sipaarniutissat MIPI-p ingerlanneqarneranut aammalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik suliaqarnermut ingasappallaamik nanertuutaanissaa pissutigalugu.

MIPI-p ingerlatsineranut allaffissornermullu aningaasartuutai Aningaasanut Inatsimmi, Ilaqutarinnermut Pitsaaliuineremullu Aqutsisoqarfiup ingerlanneqarnerata ilaatut aningaasaliiffigineqarput. MIPI-mut 2008-mi aningaasaliissutit katillugit 1,2 mill. koruuniupput, taakkunganga 0,8 mill. koruuningajaat akissarsianut 0,4 mill. koruunillu ingerlatsinermut.

Aningaasaliissutit oqaatigilluaannarlugu oqaluttuarisaanermi aalajangigaapput, tassa imaappoq 2004-mi MIPI-mut immikkut aningaasaliissutaaqqaartut aallaavigineqarmata. Taakkulu 2006-imi amerlineqarput, aningaasanut inatsimmi takuneqarsinnaalluni MIPI-mut aningaasaliissutit ilinniarluarsimasumik atorfinitsitsisoqarsinnaaqqullugu suliallu annertusinarlugit annertusineqartut.

Aningaasanut inatsisikkut aningaasaliiffigineqarnerup saniatigut MIPI namminersortunit ingerlanneqartunit pisortanillu oqartussaasunit aningaasanik qinnuteqarsinnaavoq aammalu aningaasarsiu-taasunik ingerlatsinikkut pissarsisinnaalluni. 2008-mi MIPI allanit aningaasaliissuteqartunit

159.227 koruuninik pissarsivoq. 2008-mi aningaasat atorneqarsimapput ingerlatat 2005-imi 2006-imi aallartinneqarsimasut naammassinerannut ataatsimeersuarnernullu. Tamatumani erseqqissaatigineqassaaq allanit aningaasaliissuteqartarnerit meeqqat inuusuttullu pillugit ingerlatanut atugassaagaluartumik piffissaajaataasarmata annertuumik.

MIPI-p ukiuni piuffigisimasaani tamani Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfiup MIPI-p naatsorsuutaanik ingerlatsisuunera, kukkusumik inissiisarnernik naqqiuteqartarnernillu peqquteqartumik ajornartorsiutaajuarsimavoq. 2008-ili affaani siullermi oqinnerusimavoq, naatsorsuuserinnermut immikkoortortap MIPI-p naatsorsuutai iluatsittumik ingerlammagit. Kisiannili Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfimmut nuunneqarnerisa kingornatigut, naatsorsuutit aamma allamut nuunneqarput. Naatsorsuutit Peqqinnissaqarfiup naatsorsuuserinnermut immikkoortortaanut, aqutsisoqarfiup naatsorsuutaasa ingerlanneqarfigisaannut nuunneqarput. MIPI-p naatsorsuutaasa Peqqinnissaqarfiup naatsorsuutaanut naleqqussarneqarnerannut piffissaq annertoq atorneqarsimavoq. Tamatuma kingunerisimavaa MIPI-p 2008-mi marlunnik kontoqartitaasimanera, naatsorsuuserinnermullu immikkoortortat marluusut tamarmik MIPI-p naatsorsuutaanik ingerlatsinerisa MIPI-p aningaasaqarnikkut qanoq inissisimanera erseqqissumik takuneqarsinnaajunnaartissimallugu tamatumanilu aamma iluamik missingersuusiorsinnaaneq sulianillu aqutsinissaq iluamik ingerlanneqarsinnaajunnaarlugu.

Taamaammatt naatsorsuuserinnermik Peqqinnissaqarfiup Naatsorsuuserivianut inissiineq ilimagineqarsinnaagaluartut sulinermi oqilisaataasimannngilaq. Taamaattumik misilittakkat tunngavigalugit siulersuisut isumaqarput MIPI-p aaqqissuussaanaera naatsorsuuserineq aningaasaqarnikkullu ingerlatsineq MIPI-mit namminermit akisussaaffigineqartunngorlugu ineriartortittariaqaraluartoq. Tamatumuuna aamma aqutsisoqarnermut tunngasutigut erseqqissumik inissisimannginneq annikinnerulersinneqassagaluarmat.

5. Aningaasanut inatsimmut 2010 siunnersuut

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfimmut tunngasumik inatsimmut oqaaseqataasut naapertorlugit ukiumut nalunaarusiaq ukiumut tulliuttumut aningaasanut inatsimmi MIPI-p aningaasaliiffiqineqarnissaanut siunnersuummik imaqartussaavoq.

Siulersuisut pingaarnertut siunnersuutigaat, MIPI-mut tunngasumik inatsiseqartsitsineq immikkoortumi "MIPI-ip siunissaa"-ni oqaatigineqartutut iluarsivigineqassasoq, aammalu MIPI-p sulisoqarnera aningaasatigullu atugassaritineqartut tamatumunnga naleqqussarneqarlutik. Aammali 2010-mut aningaasanut inatsisimmut atatillugu pisussatut siulersuisut avaqqunneqarsinnaanngitsutut isigisaannik allannguutissaqarpoq, inatsiseqartitsineri iluarsiviginninnerup qaqugu atuutilernissaa apeqqutaatinnagu. Tamanna siunnersuutaavoq ukiunut siusinnerusunut aningaasanut inatsisissanut atatillugu siulersuisut siunnersuutigereersimasaattut. Siunnersuutit makkuupput:

1. Ilinniarluarsimasumik inuttaqartussatut atorfiup aappata ilisimasaqarfiup pisortaatut aalajangersimasumik inissineqarnissaa, tamatumuuna atorfiup inissineqarneratigut atorfiup akisussaaffeqarnera takuneqarsinnaalersillugu.
2. Sulisut allaffimmi fuldmægtigimik ilaneqarnissaat (ulloq tamaat ilaannaanulluunniit), taamaasilluni allaffimmi suliassat suliarineqarnerat naleqquttumik ilinniarsimasunit suliarineqartussanngorlugu, maannamutut allaffimmi suliassat tamakkiisumik sulisunit ilinniarluarsimasunit, ilisimasanut tunngasunik suliaqarnissaminnut piffissaalatsilersunit, suliarineqartarnerannut taarsiullugu.
3. *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat* saqqummersinneqartarnerannut aningaasaliineq. Paasissutissat saqqummersinneqartarsimanagerat maannamut salliutillugu avataanit aningaasaliissutinit akilerneqartarsimavoq. Paasissutissaat atorneqarnerujussuat meeqqanut inuusuttunullu tunngasut alaatsinaanneqarnerujussuat eqqarsaatigalugu, siulersuisut siunnersuutigaat Naaminersornerullutik Oqartussat paasissutissat suliarineqartarnerannut, naqitertittarnerannut siammarternerannullu atorneqartussatut aalajangeriikkatut aalajangersimasumik aningaasaliissuteqartalissasut. Tamatumani ukiunut marlunnet 180.000 koruuninik aningaasaliissuteqarnissaq pineqarluni.

6. Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat

MIPI-p saqqummersittagaanut soqutiginninnerujussuup nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarnerunissap ilisimatusarnerullu atorfissaqartinneqarnera erseqqilluinnartumik ersersippaa.

Taamaammat kalaallit meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarneq maannakkut Naalakkersuisut naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissutaanni pingaartinneqartunut ilaasoq paasillugu, aammalu Namminersornerullutik Oqartussanit ingerlatanut ataasiakkaanut aningaasaliineqarsi-manera, nuannaarutissaapput. Siulersuisut isumaqarput nunatsinni socialforskningsinstitutti pillugu isumaliutersuutaagallartut soqutiginaateqartut, MIPI-lli tassunga ilaasutut peqataassanersoq nalorninartillugu. MIPI-p siulersuisui isumaqarput ingerlatsivik meeqqat atugaannik aallaave-qartumik misissuinernilu meeqqat atugarisaannik aallaaveqartartoq atatiinnassallugu pingaarute-qartuarsinnartoq. MIPI-p ilusiligaanera nunani avannarlerni nunanilu issittuni avannarlerni asseqan-gipajaartuuvoq nunanilu allani sulianik ilisimasalinnit akuttunngitsumik nersuulaarutigineqartarluni

Aalajangiinerni pitsaasunik tunngavissaqarnissaq qulakkeerniarlugu ilisimasanut tunngavigisassat upalungaarsimaniutillu erseqqissumik suut salliutinneqarnissaat pilersaarusiornissaallu kissaatigineqarnersut Kalaallit Nunaanni ataatsimoorussaanagerusumik suliniutigineqarsinnaapput. Assersuutigalugu kisitsisitigut paasissutissani maluginiutinik, Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu atugarisaannik tamakkualu ineriartornerannik, paasissutissisiisinnaasunik ataatsimut katersisoqarsinnaavoq.

Tamatumunga matuma sionatigut ukiuni pisortatigoortunik inuinnarnillu meeqqanut inuusuttu- nullu suliniutaasarsimasut annertunerusumik nalilersuiffigineqarnissaannik MIPI-p inassuteqaa- tigiisimasani uteqqinniarpaa. Immikkut soqutiginaatilittut ukiuni tulliuttuni Kalaallit Nunaanni kom- munit aaqjissuuteqqinnerat pillugu, tamatumalu qanoq meeqqat inuusuttullu atugarisaannut aam- malu meeqqat inuusuttullu sammineqarnerannut, tamatumani aamma meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarnermut, kommunerujussuarni sisamaasuni sunniuteqarsimaranik ilisimasanik piler- sitsisoqartariaqarpoq. Taamatullu aamma naleqqutissaaq suliniutit sunniuteqarsimasut alakkarter- neqarnissaat, aammalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat qanoq sulinermit atorineqarsinnaa- nersut, taamaasilluni meeqqanik inuusuttunillu tunngasutigut suliniarnerit siunnerfeqarneruler- sinnaaqqullugit.

Oqaatigineqareersutut MIPI saaffigineqartarpoq, Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimatusarnerit uppersaasarsuinerillu amigaateqarnerannik takutitsisunik. 2008-mi "Ilaqutariit Nukittuut" pillugit ataatsimiinnermik ataatsimeersuortoqarpoq aammalu "Meeraalluni nuan" Sisimiuni. Inassuteqaaterpassuit Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfimmit katersaasimasut takutippaat, meeqqat inuusuttullu inissitaasut, suliniutit naliliiffigineqarneri malinnaatitsivigineqarnerilu, ilinniagaqarnermi ingerlaatsit, siusissukkut iliuuseqarnerit, inuusuttut pinerluttut il.il. pillugit annertunerusumik ilisimasalik suliamik ilisimasaqartuusut ujartuisut.

MIPI-p suliaanit siulersuisullu misilittagarisaannit aamma meeqqat tarnimikkut ajoquteqartut meeqqallu tarnimikkut napparsimasunik angajoqqaallit, aammalu meeqqat akornanni ADHD/autistit pillugit ilisimasaqarnerunissamik pisariaqartitsineq tikkuarneqarsinnaavoq. Aammalu ilaqutariinni inuiaqatigiinnilu pitsaaliuinnermut sunniuteqartut sulianullu atatillugu akulerussinnaasut suleqatigiissinnaanerannik aammalu Kalaallit Nunaanni politiit kisitsisinik paasissutissaataat malillugit nalinginnaaqimmat angerlarsimaffinni persuttaasarneq pillugu, tamatumunngalu ilanngullugu Kalaallit Nunaanni suliniutinik maanna ingerlasunik naliliinerit pillugit annertunerusumik ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Tamatumali saniatigut nalinginnaasumik kalaallit oqaasii atorlugit sulianik qularutissaanngitsumik pisariaqartitsisoqarpoq. Aammalu tuluit oqaasii atorlugit sulianik apeqquilliineqartarluni.

Kiisalu MIPI-p aammaarluni kalaallit meeqqat inuusuttullu pillugit annertunerusumik ilisimatusarneqarnissaa kajumissaarutigaa, meeqqat namminneq paasinninnerannik aallaaveqartumik meeqqat silarsuaannik misissuinerusumik. Ullumikkut ilisimatusaatigineqartartut uuttuutit inersimasunit aalajangerneqareersimasut aallavigalugit ingerlanneqartarput.

Bilag 1: MIPI-mik ilisarititsineq

MIPI-p suliassai anguniagaalu

MIPI pilersinneqarpoq 2004-mi januarip aallaqqaataani. MIPI-p suliassai aaqqissuussaanelu meqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsiaannik nr. 26-imik, 2003-mi junuarip aallaqqaataanersumik, tunngaveqarput.

MIPI katersisarloq, pilersitsilluni aammalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat aammalu meeqqanik inuusuttunillu sullissinerit, siaruartertarpai. MIPI ilaatigut nammineq sulianik aallarniisnaavoq, ilaatigullu pisortanut namminersortunulluunniit akiliuteqarnerisigut sulianik ingerlatsisinnaalluni.

Siulersuisut MIPI-p ingerlatsinerani anguniakkat makku aalajangersarsimavaat:

MIPI katersisarloq, pilersitsisarloq aammalu ilisimasanik Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut suliat ilisimasanik tunngaveqarnerulernissaannut ikorfartuutaasunik siaruarterisarluni. Siulersuisut MIPI-p *siunissamut isigisuunini, meeqqat inuusuttullu isiginiarneqarnissaat qulakkerniarlugu politikkikkut attaviitsuunini* ilisarimaneeqaatigigaa pingaartillugu erseqqissaatigerusuppaat.

Kikkut MIPI atorsinnaavaat?

MIPI saaffiginnissutitut aammalu Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat pigineqareersut pillugit apeqquteqaatit akeqanngitsumik akissuteqarfigisarpai. Ilisimasaqarfiullu aamma suliassat annertunerusut, nassuiaatit uppernarsaasersuinerillu akilersillugit suliarisarpai.

MIPI-p suliassai siunnerfiusut tassaapput:

- inuit meeqqanik inuusuttunillu sullissisut
- qinikkat pisortaqaarfiillu
- ilisimatusartut ilinniagaqartullu

Nittartagaq www.mipi.gl aqqutigalugu kalaallit meeqqat inuusuttullu pillugit nalunaarusiat assigisaallu pigineqartut amerlanersaat aammalu MIPI-p nammineq saqqummersitai kiisalu aamma MIPI-p qarasaasiami nutaarsiassaatai aaneqarsinnaapput.

Aaqqissuussaaneq, sulisoqarneq aningaasaqarnerlu

MIPI siulersuisunit aqunneqarpoq. MIPI-p siulersuisui siunnersuuteqartut assigiinngitsut arfineq marluusut siunnersuutaat tunngavigalugit Naalackersuisunit toqqagaapput. Siulersuisut MIPI-p ingerlatsineranut akisussaassuseqartuupput, tamatumani aamma sulianut suliariniakkanullu, taamatullu aamma siulersuisut sulisut atorfinitsinneqarnissaannut soraarsinneqarnissaannullu inassuteqaateqartartuullutik.

Siulersuisut aamma suliat tungaasigut MIPI-mut tunuliaqutitut atuupput.

Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfik aammalu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfik sulisoqarnikkut aningaasaqarnikkullu MIPI-mut akisussaasuupput MIPI-mullu tunngatillugu Naalackersuisoqarfiup suliassarinnaasai isumagisassaralugit. Taamaattumillu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfiup suliassat arlaqartut, aammalu suliassat MIPI-p inatsisitigut tunngavigisaanut attuumassuteqartut, suliarisarpai, MIPI-llu suliat ingerlatani aqunneqarneralu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmit immikkoorlutik.

MIPI ilinniarluarsimasunik marlunnik aamma ilinniarnertuutut ikiortimik sulisussaqaartinneqarpoq. Sulisorisaasut taakkua akissarsiaat aammalu ilisimasaqarfiup ingerlanneqarnera Aningaasanut Inatsisikkut aningaasalersorneqarput. Tamatuma saniatigut MIPI-p suliat ingerlatani avataanit aningaasaliisut aningaasaliissutaannik aningaasalersortarpai.

MIPI pillugu annertunerusumik paasisaqarusuppit?

Taava nitartagarput www.mipi.gl alakkariaruk. Aamma mipi-tusaat@gh.gl-mut mail-erlutit qarasaasiakkut nutaarsiassaaticigut pisartagarilersinnaavatit.

Bilag 2: MIPI-p siulersuisui pillugit paasisitsissut

MIPI-p siulersuisui matuma ataani taagorneqartut inassuteqarnerat tunuliaqutaralugu Naalackersuisunit toqqagaapput. Siulersuisut 2007-ip qiteqqunneranit aallartittumik ukiut pingasut atasussatut toqqagaapput.

Siulersuisut siulittaasuat, Naalackersuisunit toqqagaasoq:

Naaja H. Nathanielsen, psykolog. Nunatta Atuagaateqarfianit inassutigineqartoq.

Siulersuisuni siulittaasup tullia:

Wolfgang Kahlig, lektor. Iisimatusarfimmit inassutigineqartoq.

Ilaasortat sinneri:

Keun Hwang, immikkut siunnersorti specialkonsulent. Kalaallit Nunaanni

Naatsorsueqqissaartarfimmit inassutigineqartoq.

Kisea Bruun, senioritut siunnersorti, Kommuneqarfiit Kattuffiannit inassutigineqartoq.

Anne Margrethe Vedel Jensen, psykolog. Meqqerivinnut meeqqallu atuarfiannut akisussaasutut

Naalackersuisunut ilaasortamit inassutigineqartoq.

Jette Eistrup, Ingerlatanik ataqatigiissaarisooq. Peqqinnissamut pitsaaliuinnermullu akisussaassuseqartutut Naalackersuisunut ilaasortamit inassutigineqartoq.

Susie Marthin, immikkoortortaqqarfimmi pisortaq. Isumaginninnermut tunngasunut

akisussaassuseqartutut Naalackersuisunut ilaasortamit inassutigineqartoq.

Karen D. Jensen atorfimminit tunuarpoq, taamaasillunilu aamma siulersuisunut ilaasortaanerminnit

2008-p qiteqqunnerani. Ilaasortaq nutaaq Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqar-

fimmi Ilaqutariinnermut immikkoortortami pisortaq, isumaginninnermut tunngasunut akisussaas-

suseqarluni Naalackersuisunut ilaasortamit inassutigineqartoq.

Bilag 3: MIPI tusagassiuutini

Januari

Januarimi Hans Enoksen-ip ukiortaami oqalugiaataanut, *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat*” pillugu nalunaarusianik saqqummiisarnerit innersuussutigineqarfigisaannut – Naalakkersuisunut illuatungiliuttut oqaaseqaataanut atatillugu MIPI Sermitsiami taaneqarpoq. AG-p Ukioq Qaangiuttoq-mik eqqartuinerani aamma Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat eqqaaneqarpoq. Nalunaarusiaasartut aamma Per Berthelsen-ip *2008 meeqqat ukiuat* pillugu ilanngussaani atornerqarput. *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu – allaatigisat katersat* KNR-imi Atuarfitsialak pillugu oqallinnermi taaneqarput, katersukkallu demokratit Tommy Marø-mut inassuteqaatitut ilanngussaanni aamma atornerqarput. Jyllandsposten-imi allaatigisat katersat marloriarluni nalunaarutigineqarput.

Februari

Februarimi naalakkersuisunut illuatungiliuttut nalunaarutit *Meeqqat Kalaallit Nunaanni inuuniarnerat* eqqarsartarfimmik, meeqqat inuuniarnerannik pitsannguissamik sulissuteqartussamik, pilersitsinissamik siunnersuummut tunuliaqutit atarpaat. Tamatumunngalu Meeqqat Inuunerissut, MIPI-p aamma taaneqarfigisaanit tapersiineqarpoq. Tamatumunngalu malitsigititaasumik Berlingske Tidende-mi *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat* aammalu *Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiaq* innersuussutigalugit kalaallit meeqqat atugarisaannik pitsanngorsaaniissamut ikiorsiissutit pillugit Folketinngip oqallinnera isumaqatigiinneralu pillugit nutaarsiassaq takkulluni. Nina Banerjee kinguaassiuutitigut atornerluinermik ilisimatusarnermut atatillugu aamma kalaallit nutaarsiassaqarfiiniippoq.

Marts

Martsimi MIPI-p *Meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2007-2008-mik* saqqummersinnera sammeneqarpoq, tamatumani KNR kisitsisinik paasissutissat pillugit arlalinnik ilanngussaarluni. Kisitsisinik paasissutissat meeqqat inuusuttullu inuunerannik ajortussarsiorluni qulaajaasimanermut illuatungiliuttuupput. Kisitsisit paasissutissat immikkut samminninnertaqarput *”Meeqqat inuusuttullu atugarissaartut”*-mik qulequtaqartumik, Tusagassiuutinili quleqataasuni ajortortai sammeneqarlutik.

Aprili

Ilaqutariit nukissaqarluartut pillugit ataatsimiinneq pillugu nutaarsiassap saniatigut tusagassiutit aprilimi sammivaat MIPI MIPI-llu sipaarniutai naggataatigullu MIPI-ip sipaarniarfiginnginnissaa.

Maji

Ukiup affaani siullermi pingaartumik Sermitsiami MIPI-p siunissaa, inissisimanagera MIPI-llu piunerata pingaaruteqarnera sammineqarput. Qanorooq MIPI-p nutaamik inissinneqarnera pillugu naatsumik ilanngussaqqarpoq. Majip sinnerani MIPI MIPI-llu saqqummersitai atuartartut allagaanni tamakkunungaluk akissutini eqqartorneqarput.

Augusti

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat pillugu quppersagaaraq saqqummersinneqarpoq tamannalu Radioavisimi oqaatigineqarpoq.

Oktoberi

Oktoberimi MIPI eqqartorneqangaatsiarpoq. MIPI-p siunissaa pillugu nutaarsiassaqqarpoq, MIPI Inatsisartut ataatsimiinneranni oqaluuserineqaaqqittussanngormat. MIPI-p sulisortaava pillugu ilanngussisoqqarpoq. Arlaqartunillu MIPI-p ingerlatai siunissamilu ingerlanniagai pillugit ilanngussaqqarpoq. Qaammatip naalernerani MIPI-p siulittaasua Qanoruumiippoq siulersuisut Ilaqutariinnermullu Peqqinnissamullu Naakakkersuisoqqarfiup akornanni MIPI-p Inatsisartut ataatsimiinneranni oqaluuserineqarnissaanut tunngasumik suleqatigiinniarneq pillugu ajornatorsiuteqarnerannut tunngasumik. Tusagassiortorli paasinerluivoq isumaqqarlunilu MIPI-p sulisui pineqqartut taamaasilluni ilanngussap oqariutuutaa ersarnerlulluni.